

פניני הפרשה

• יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים •

© נייד: 052-7654216 כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. © דוא"ל: 7654216@gmail.com

קדושת המאכלים

לאמר עליהם דברו אל בני ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו וגו'

יש לדקדק מה כוונת הכתוב "לאמר עליהם"? רש"י מיישב שיש כאן ציווי מיוחד למשה שיאמר לאהרן ואהרן שיאמר לאלעזר ואיתמר בניו שיזהירו את בני" ממאכלות אסורות. אולם בספר "קדושת לוי" לרבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל מבאר שיש כאן רמז דוקא בענין המאכלות אסורות, והיתה כאן אמירה מיוחדת לבני ישראל. ויובן הדבר בהקדים שמשה רבנו בינקותו לא רצה לינוק מנשים מצריות. כמו שאמרה אחותו מרים לבתיה בת פרעה "האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העבירות", שהחזירתו על מצריות הרבה לינק ולא ינק, לפי שהוא עתיד לדבר עם השכינה (רש"י). והנה מה שאסרה לנו התורה לאכול בעלי חיים טמאים, כבר כתב הרמב"ן טעם שהם מולידים טבע אכזרי בגוף האדם, וישראל עם הקודש צריכים להיות בעלי מדות טובות. אך לפי הנ"ל יש טעם נוסף: לעתיד לבוא עתיד ה' לדבר עם כל איש ישראל, כמ"ש "ונבאו בניכם ובנותיכם". וכיון שידבר הקב"ה עם כל יהודי, וכל אחד ישמע דברים מפי השכינה, לא שייך שפה שאכל דברים טמאים ידבר עם השכינה?! לכן רמז הכתוב בתחילת הפרשה "לאמר עליהם" - עתיד אני לאמר עליהם דברי נבואה, ולכך לא יאכלו דברים טמאים.

*

פעם בא הדברי חיים מצאנז זי"ע לשבות בעיר הבירה בודאפעסט. יצא הקול שבא הצדיק לעיר ובאו הרבה אנשים יראים ושלמים לשולחנו הטהור. בתוך הבאים היו שני אנשים ריקים שבאו ללעוג ולעשות צחוק וליצנות מהצדיק. כאשר ראו שכל הקהל הולכים ליטול שיריים מהמאכל שאכל הצדיק, הלכו גם הם כדי לעשות צחוק מכך. אחד מהם זרקו על הארץ, ואילו השני אכל את השיריים בבזוז ובשחוק. והנה זה פלא, כאשר חזר אל בית אביו כל מאכל שהחל לאכול תכף הקיאו, עד שנפל למשכב. הרופאים לא ידעו למצוא מקור למחלה זו, מכיון שזה להם פעם ראשונה שנתקלים בכעין זה. עד שחקרו אביו היכן היה ובאיזה מקום ביקר לפני שהתחילה מחלתו, ואז נזכר שמעת שהיה אצל הרה"ק מצאנז ואכל מהשיריים החל להקיא. תכף נכנסו אל הקודש פנימה ושאלו את הרבי מה עשה בנם שאינו יכול לאכול עוד? השיב להם הרבי שלא עשה כלום רק מכיון שאכל מהשיריים אין הוא יכול יותר לאכול מאכלות אסורות, כי זהו כח השיריים שמי שאוכל מהם שוב אין ביכולתו לקחת דבר אסור לפיו ותכף מקיאו. וכדי שתראו שאמנם כך הם הדברים, לכו למשפחה כשרה וקחו משם דבר מאכל ואת זה הוא יוכל לאכול ללא שום תקלה ובעיה... וכן עשו שבקשו משכנם שהיה איש ירא וחרד, ונתן להם מאכל כשר, ואכלו ללא שום בעיה ומיחוש. נכנסו לאיש הרהורי תשובה, וחזר להיות שומר תורה ומצוות ולהקפיד על קלה כבחמורה.

במיעוט שחוק

הגאון רבי ינון חורי זצ"ל סבל פעם מכאבי שיניים חזקים, וכשהלך לרופא שיניים, במקום לטפל רק בשיניים הכואבות, עקר לו את כל השיניים העליונות ושם תחתם שיניים תותבות. אחר כמה ימים אמר רבי ינון למקורבו רבי אליהו ענקרי זצ"ל בנימת תרעומת: "הרופא שיניים הזה גרוע מלבן הארמי... שלבן רק ביקש לעקור את הכל, ואילו הרופא הזה עקר את הכל בפועל".

עצה טובה

בליל הסדר, במקום להכריז לפני כל אחד מחלקי הסדר: קדש, ורחץ וכו', ניתן להכין חידה, רמז או הצגה המאפיינת את הסימן, ולתת לבני הבית לנחש.

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"סוף האדם למות ועליו להכין צידה לדרכו ולהתעסק בענייני התורה והמצוות, ויש לו לאדם לדעת כי לא יוכל להימלט ולנוס מפח המות... וענין זכרון יום המיתה הוא תועלת גדולה להנצל מהיצר הרע".

(מגיד חדשות"ח"י עמ' שצ"ט)

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל (ט' א')

איתא בגמ' מגילה (דף י' ע"ב) כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון צער, כתיב "ויהי ביום השמיני" הא שכיב נדב ואביהוא. וכ' באור החיים הקדוש טעם נוסף שהצער הוא של משה שהיה ראוי להיות כהן גדול, אלא שמשום שהפציר בו בסנה לגאול את ישראל, חרה אפו בים ההוא ועזבו מהיות כהן לעולם. וכשהגיע יום הפקודה נצטער על אשר פרח ממנו עז תפארת כהונת עולם וכו' [ויש סמך לדבריו בויק"ר פי"א פיס' ו' ע"ש]. ובס' אמרות ה' כ' טעם נוסף והוא שביום זה ציוה משה את אהרן לעיני זקני ישראל לקחת עגל לחטאת כדי לכפר לו על עוון העגל שהיה מעורב ביצירתו, והיתה לאהרן בושה וצער מזה. ע"ש. ובס' תורת משה לאלשיך הקדוש כ' דמשה שימש בכהונה גדולה כל שבעת ימי המילואים, וביום השמיני קיבל אהרן את הכהונה הגדולה, נמצא ששניהם שירתו במשכן, אולם שבעים הזקנים לא זכו לכך, משום שבמצרים לא ליוו את משה ואהרן אל פרעה, ולכן כשראו הזקנים את משה ואהרן משרתים במשכן נתמלא ליבם צער על זה שהם לא זכו לכך. ע"ש. וכ' הרמ"ח מסלונים טעם נוסף והוא דביום השמיני ירדה השכינה לשכון בתוך המשכן, אך דבר זה גרם צער לישראל מפני שידעו שבגלל חטא העגל צמצם ה' את שכינתו ושכן רק במשכן, ואילו לא היו חוטאים היתה השכינה מצויה בלבו של כל אחד מהם. ע"ש.

והנה חמשת הטעמים הללו רמוזים בפס' שלנו "משה לאהרן ובניו וזקני ישראל", "משה" רומז לצערו של משה וכמ"ש האוה"ח הקדוש, "לאהרן" רומז לצערו של אהרן וכמ"ש בס' אמרות ה', "ולבניו" רומז לצער בניו של אהרן שהם נדב ואביהוא וכמ"ש בגמ' מגילה, "ולזקני" רומז לצער של הזקנים וכמ"ש האלשיך הקדוש, "ישראל" רומז לצער של ישראל וכמ"ש הרמ"ח מסלונים (הרה"ג ר' רחביה חדוק שליט"א).

נקודת חן • עובדיה חן

יהודים הם בני מלכים

יִצְחָק וְיַעֲקֹב, אֵלֶּיךָ עַד שֶׁלֹּא יִתְחִילוּ בַּמִּלָּכָה - צֹא וְאָמַר לָהֶם: עַל מִנַּת שְׂאִין לָכֶם עָלִי אֵלֶּיךָ פֶּת וְקִטְנִית בְּלִבְדִּי!"

לְמַעֲשֶׂה, בְּקֵשׁ רַבִּי מִתֵּיָא בֶּן חֲרָשׁ לְהַנְחִיל לָנוּ אֶת הַמָּסָר, שֶׁכָּל יְהוּדִי, אֶפְלוּ פּוֹעֵל פְּשׁוּט בְּיוֹתֵר, מַעֲצָם הַיּוֹתוֹ בֶּן שֶׁל אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, הֲרִי הוּא בֶּן מֶלֶךְ מֵצַד סִגְלַת נְשֻׁמָּתוֹ, וְכָל כְּבוֹד שֶׁנַּעֲשֶׂה לוֹ לֹא יִהְיֶה בּוֹ דִּי.

אִף עֲתָה, שְׂאֵנוּ מִבְּקָשִׁים לְהַזְמִין עֲנִיִּים לְהַסֵּב עִמָּנוּ עַל שְׁלַחַן הַסֵּדֶר, עֲלֵינוּ לְזָכֹר שֶׁבְּנֵי מְלָכִים הֵם, וְעַל כֵּן לִפְנֵי הַהַזְמָנָה מְקַדִּימִים אֲנוּ הַתְּנַצְלוֹת: "הָא לְחִמָּא עֲנִיָּא" אֲמַנָּם נְגִישׁ בְּפִנְיֶיךָ הַלִּילָה לָחֶם עֲנִי, אֲבָל אֵין זֶה מְשׁוּם שְׂאֵנוּ מְקַלִּים חֲלִילָה בְּכַבּוּדְכֶם, אֵלֶּיךָ זֶה מְשׁוּם "דִּיאָכְלוּ אַבְהֵתָנָא בְּאַרְעָא דְּמַצְרַיִם", וְלִפְיָךְ נִצְטְוִינוּ הַלִּילָה לֶאֱכֹל לָחֶם זֶה.

בְּפִתְחַ לַיִל הַסֵּדֶר אֲנוּ מְזַמְיִנִים אֶת הָעֲנִיִּים שְׂיָבֹאוּ וְיִצְטְרְפוּ אֵלֵינוּ לְשְׁלַחַן הַסֵּדֶר: "כָּל דְּכַפִּין יִיתִי וְיִיכֹל" וכו'. אֵלֶּיךָ שֶׁלִּפְנֵי כֵן אֲנוּ מְקַדִּימִים הַקְדָּמָה שְׁלִכְאוּרָה אֵינָה קְשׁוּרָה: "הָא לְחִמָּא עֲנִיָּא דִּי אֶכְלוּ אַבְהֵתָנָא" וכו'. לָשֵׁם מָה חָשׁוּב לְהַקְדִּים זֹאת לִפְנֵי הַהַזְמָנָה הָעֲנִיִּים, מִתֵּיָא הִיא יוֹתֵר לְהַזְמִין תְּחִלָּה אֶת הָעֲנִיִּים וְלֵאחֶר מִכֵּן לְסַפֵּר עַל לָחֶם הָעֲנִי שֶׁאֶכְלוּ אַבּוֹתֵינוּ בְּמַצְרַיִם?

מִרְן הַחֵיד"א זצ"ל בְּסִפְרוֹ "שְׂמַחַת הָרָגֶל" מִיָּשֵׁב בְּהַקְדָּם דְּבָרֵי הַמְּשֻׁנָּה בְּמַסָּכַת בָּבָא מְצִיעָא (פֶּרֶק ז' מְשֻׁנָּה א'): "הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵלִים. מְקוֹם שֶׁנִּהְיָ לָזוֹן - יָזוֹן, לְסַפֵּק בְּמִתִּיקָה - יִסְפֵּק. הַכֹּל כְּמִנְהַג הַמִּדִּינָה. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן מִתֵּיָא, שְׂאֵמַר לְבָנוֹ: צֹא שֹׂכֵר לָנוּ פּוֹעֲלִים. הֵלֶךְ וּפָסַק לָהֶם מְזֻנוֹת. וְכִשְׁבָּא אֶצְלֵי אֲבִיו, אָמַר לוֹ: בְּנִי, אֶפְלוּ אִם אֶתָּה עוֹשֶׂה לָהֶם כְּסָעֵדֶת שְׁלָמָה בְּשַׁעְתּוֹ - לֹא יִצָּאֶת יְדֵי חוֹבְתָךְ עִמָּהֶן, שֶׁהֵן בְּנֵי אַבְרָהָם

במקומו. פעמים קורה שמשאירים ההדבקה לעוד מספר שניות, ולבסוף שוכחים לבצעה.

6. **שילוב** - כאשר אתה מעביר קטע ממקום למקום, דאג שהקטע ישתלב היטב עם הקטעים שלפניו ושלאחריו, וכן שחסרונו לא יפגע בקטעים שלפניו ושלאחריו במקום הקודם. ובפרט היזהר בזה כאשר אתה מעביר במחשב קטע כדמותו וכצלמו (על ידי "גזור הדבק"), שהואיל והעברת הקטע נעשית בקלות, מצוי שלא שמים לב לכך.

7. **ציונים** - אם ציינת בקטע המועבר או בקטע אחר במאמר: לעיל / לקמן / הנ"ל / שם (וכדומה), וודא שאחר שינוי המקום אין צורך לשנות הציון.

8. **טריות** - אם לאחר השיכתוב הינך מרגיש שסגנון המאמר עדיין אינו מושלם, העתק וערוך את הדברים אפילו פעם או פעמיים נוספות באותו זמן, עד אשר תקבל סגנון מתוקן. כאשר הדברים "טריים" בזכרוןך, קל יותר לעורכם ולסדרם מחדש, אך אם תשאיר את השיכתוב לזמן מאוחר יותר (כאשר תחפוץ להדפיסם), יהיה עליך לעבוד עבודה כפולה ומכופלת, כי "קשיא עתיקא מחדתא" (יומא כ"ט ע"א).

9. **תלויות** - לעתים במשך השיכתוב שוכחים לשבץ במאמר הוספות שנרשמו בצד בתלייה, ולכן בסיום השיכתוב, מומלץ לוודא שכל ההוספות שובצו במקומן.

10. **שמירת טיוטא** - אחר השיכתוב, מומלץ לשמור עותק של הטיוטא, כי לפעמים הוא נצרך לבירור הדברים.

1. **קריאה תחילה** - כאשר אתה משכתב מאמר שנכתב בעבר, מומלץ שתקרא קודם לכן את כל המאמר, ורק לאחר מכן תשכתבו. כך, כבר מתחילה תקבל היבט כללי על כל המאמר, ולא תזדקק להעיף מבט כל מספר מלים במקור ההעתקה. הדבר יקל גם בעריכת הדברים וסידורם מחדש.

2. **סימון** - על כל קטע שהועתק, כדאי להעביר קו או לכתוב "הועתק", כדי למנוע כפילויות.

3. **קיצור זמן** - כדי לקצר בזמן השיכתוב, מומלץ לסמן שלש נקודות במקום הציטוטים (ולא וכו', שלא ייראה כחלק מהטקסט), ובשיכתוב האחרון לפני ההדפסה, להשלים את הציטוטים במלואם.

4. **הפרד וְעָרַךְ** - כדי לסדר מאמר דבר דבור על אופניו, מומלץ למי שאינו מקליד במחשב לכתוב כל תת-נושא על דף נפרד עם כותרת משנה, ולאחר מכן לקשרם ולצרפם אחד אל אחד, לחבר את האהל להיות אחד. ואם אינו מעוניין שיהיו במאמר כותרות משנה (כגון בשו"ת שאין זה כל כך מקובל), יכתבן לעצמו, ולאחר שיסיים את עריכת המאמר ישמיטן.

5. **תזכורת** - אם במהלך השיכתוב אתה מעוניין לשנות הסדר ולהעביר קטע להמשך המאמר, כאשר אתה מדלג על אותו קטע, זכר לסמן תזכורת (בדף ממנו אתה מעתיק) במקום שאתה מעוניין להכניס הקטע. פעמים רבות כאשר מגיעים בהעתקה למקום בו יש להכניס את הקטע, שוכחים וממשיכים בהעתקת המאמר, ויחנו בחסרות. ואם העברת הקטע נעשית במחשב על ידי "גזור הדבק", אחר ה'גזור', מיד 'הדבק' את הקטע

הוא - היה אומר + ביאור אמדות והנהגות חז"ל על ידי הכרת אישיותם ואורח חייהם

רבי עקיבא - עשה כל התורה כללים כללים

בספרו "ה' נסי" על הגדה של פסח, מביא מרן ראש הישיבה שליט"א דעה שלפיה הפיסקה "כמה מעלות טובות למקום עלינו", היא המשך דברי רבי עקיבא מהפיסקה הקודמת: "רבי עקיבא אומר מנין שכל מכה ומכה" וכו'. והביא סמך לזה מדברי הירושלמי שקלים (רפ"ה) שר"ע התקין כללין ופרטין וכו' כגון חמשה לא יתרומו (תרומות פ"א מ"א), חמשה דברים חייבים בחלה (חלה פ"א מ"א), ט"ו נשים פוטרות צרותיהן (יבמות פ"א מ"א) וכו'. ע"ש. והוסיף על כך מרן שליט"א: שש מעלות במקוואות (מקוואות פ"א מ"א), אבות מלאכות ארבעים חסר אחת (שבת פ"ז מ"ב).

עוד ציין שם לאבות דרבי נתן (פרק י"ח) שם מובא שרבי יהודה הנשיא היה מונה שבחן של חכמים: "לרבי עקיבא קרא לו אוצר בלום. למה רבי עקיבא דומה, לפועל שנטל קופתו ויצא לחוץ. מצא חטים מניח בה, מצא שעורים מניח בה, כוסמין מניח בה, פולין מניח בה, עדשים מניח בה. כיון שנכנס לביתו מברר חטים בפני עצמן, שעורים בפני עצמן, כוסמין בפני עצמן, פולין בפני עצמן, עדשים בפני עצמן. כך עשה רבי עקיבא ועשה כל התורה טבעות טבעות".

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א (מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ד שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: האם בשתיית ארבע כוסות ישנה עדיפות ליין רגיל על פני מיץ ענבים?
תשובה: יש עדיפות ליין שמשכר. ואם זה מפריע לאמירת ההגדה, יש לשתות בכוסות הראשונים מיץ ענבים.

שאלה: בענין שפיכות היין ששופך בעל הבית ב'מגיד', האם עדיף שהכוס ששופך ממנה וכן הכלי ששופך לתוכו יהיו כלים חד-פעמיים כדי שיוכלו להזרק אחר כך?
תשובה: הכוס ששופך היא הכוס שמברך עליה אח"כ (כוס שני), הכלי ששופך לתוכו עדיף שיהיה חד-פעמי.

שאלה: חטיפים הכשרים לפסח בהשגחת בד"ץ בית יוסף, האם לגדולים מעל בר-מצוה כדאי להחמיר לא לאכול מהם בפסח?
תשובה: אם יש בהם קמח, יש להחמיר. ושמעתי מהגר"ש עמאר שליט"א רמז יפה בלשון התנא "הפסח אינו נאכל אלא בלילה, ואינו נאכל אלא עד חצות, ואינו נאכל אלא למנויו, ואינו נאכל אלא צלי" שלא אמר בקצרה "הפסח נאכל בלילה, עד חצות, למנויו, ורק צלי", ללמדנו שלמעט באכילה בפסח עדיף.

שאלה: יש ברשותי תרופות נגד כאבים בלי הכשר לפסח, האם יש צורך למכרם לגוי?
תשובה: תרופות לבליעה אין צריך למכור. ובפרט שיש מתירים להשתמש בהם לכתחילה בפסח (עיין בספר חזון עובדיה מהדורת התשכ"ז עמוד סח, ובשו"ת ישיב משה שתרוג ח"ב סימן קמ"א).

שאלה: אוי לי, בטעות אכלתי בפסח וופל מצופה (כיף-כף) בהכשר הבוד"ץ אך לא כשר - לפסח? אני בצער גדול. מה עושים במצב כזה?
תעשה "תקון כרת" בליל ששי הבא (ללמוד כל הלילה) ותענית ביום ערב ראש חודש סיון. ותזהר להבא

חידת השבוע

איזו מכה מעשר המכות היתה גם בארץ גושן?

הפתרון: מכת ארבה. בספר "זרע שמשון" (פרשת בא מאמר א') מביא דברי המדרש (שמות רבה יג, ד) שבמכת הארבה הכירו עד היכן גבול מצרים. והקשה על זה שהרי כבר היו מספר מכות, מהן ניתן היה להכיר עד היכן מגיע גבול מצרים, הלא הן, מכות צפרדע, כנים וערוב, אשר וודאי לא היו מתפשטות מחוץ לגבולה של ארץ מצרים? ומיישב כי המכות הנזכרות נעצרה התפשטותן לפני ארץ גושן, מקום מושבם של בני ישראל, אשר היתה אף היא חלק מארץ מצרים. נמצא שאותן המכות, לא הוכיחו מאומה על גבולותיה של מצרים. מה שאין כן מכת הארבה, שיש בארבה גם מינים כשרים, וודאי שהתפשטו אותם המינים גם לארץ גושן, כדי שיהיו בני ישראל ניזונים מהם, אולם, אל ארצות אחרות, לא התפשט שום חלק מן הארבה. ולכן, דוקא במכת הארבה, הוכר עד היכן מגיע גבולה של מצרים.

נר ה' נשמת אדם

לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ אפרים בן מימיה פנינה ז"ל
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רחל בת מו"ל ע"ה
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com